

стереотипам. Не зважаючи на значну трансформацію мовної традиції та соціальних ролей жінки, повне

нівелювання гендерної нерівності наразі видається неможливим.

Список літератури

1. Балабан О. О. Паралельні символи в обрядовій пісні (на матеріалі українських та російських пісень) / О. О. Балабан, А. Ю. Тімоніна // Актуальні проблеми науки та освіти : Збірник матеріалів ХХІ підсумкової науково-практичної конференції. – Маріуполь : МДУ, 2014. – С. 229-231.
2. Круглов Ю. Г. Русские обрядовые песни / Ю. Г. Круглов. – М. : Высшая школа, 1989. – 321 с.
3. Поезія українського весілля : бібліографічний покажчик / укладач С. Настенко. – Київ, 2016. – 29 с.
4. Українські народні пісні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pisni.org.ua>

Вікторія Бадюл

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса)

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ЯК АКТУАЛІЗАТОРИ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У статті визначено особливості зв'язку лінгвокультурології та фразеологічних одиниць сучасної української літературної мови.

Ключові слова: лінгвокультурологія, фразеологічна одиниця, культурна інформація.

The article peculiarities of linguistic culturology and phraseological units of modern Ukrainian literary language.

Keywords: linguistic culturology, phraseological unit, cultural information.

Провідною тенденцією мовознавчих досліджень початку ХХІ століття є спрямованість до релевантності лінгвокультурології, ключовий погляд на проблеми якої витлумачує В. Телія: «у центрі зацікавлень лінгвокультурологічного напрямку – дослідження й опис взаємодії мови й культури в діапазоні сучасної культурно-національної самосвідомості та її знакової презентації» [4, с. 16].

З-поміж вербальних знаків культури особливе місце належить фразеологічним одиницям (далі – ФО).

Питання лінгвокультурної специфіки ФО є об'єктом аналізу в працях українських (Н. Венжинович, О. Галинська, В. Жайворонок, Л. Левченко, Л. Савченко, О. Селіванова, В. Ужченко, І. Чибор, Л. Шербачук та ін.) і зарубіжних

(Д. Гудков, М. Ковшова, В. Красних, В. Маслова, В. Телія та ін.) учених.

Метою статті є вивчення фразеологічних одиниць сучасної української літературної мови як «згорнутих» мікротекстів, що зберігають культурну інформацію, а компоненти та образи яких пронизані культурними кодами [3, с. 62].

Фразеологічні одиниці акумулюють культурний потенціал народу, маніфестують дух і неповторність ментальності нації.

Природа значення ФО тісно пов'язана зі знаннями носіїв мови, із практичним досвідом особистості, з культурно-історичними традиціями народу, що розмовляє цією мовою.

ФО як особливі мовні знаки виконують не лише мовну, але й культурну

функцію, вони образно передають інформацію про навколишній світ і одночасно транслюють культурні смисли, стереотипні уявлення тощо.

Формою інтерпретації культурного в мові є не тлумачення, а культурний коментар, зокрема коментування ФО як цитат. Розглядаючи ФО як мікротекст, необхідно пам'ятати, що в центрі уваги повинна перебувати не розрізнена й висмикнута з контексту ФО, а фразеологізм як представник макротексту [2].

У лінгвокультурній інтерпретації ФО домінантним є співвіднесення її компонентів із кодами культури, оскільки «саме ця процедура передбачає декодування культурних смислів фразеологізму, які слугують інтерпретантами фразеологічного знака, реконструює культурну конотацію фразеологізму, формує його роль як знака культури» [1, с. 65].

Створена картотека ФО прози талановитих українських «метрів» і початківців художнього слова початку ХХІ століття – Ірен Роздобудько, Галини Вдовиченко, Дари Корній, Світлани Талан, Наталії Гурницької, Вікторії Гранецької, Лесі Олендій, Ірини Хомин, Анастасії Вінник – дає змогу акцентувати на таких кодах культури, репрезентованих у ФО: 1) антропному «*Мені не хотілося **теребені розводити** про неї*» (І. Роздобудько «Гудзик»); 2) соматичному «*Тільки-но я з'ясував з «**хаммером**», як до мене зателефонували і попросили **не пхати носа не в свої справи***» (А. Вінник «Коли повертається веселка»); 3) предметному: «*Мама запевняла Полю, що **поверне все до копійки***» (Д. Корній «Тому, що ти є»). ФО наведеного контексту транслює існування в культурній свідомості сучасних українців риси порядності, що спонукає повертати борги цілком; 4) біоморфному «*Я був готовий **закрутити хвостиком і стати***

на задні лапки» (І. Роздобудько «Гудзик»); «*...син своїм запитанням **влучив у «яблучко***» (Г. Вдовиченко «Пів'яблука»); «*...я вам, **баранам безрогим**, покажу, **де раки зимують і де козам хвости вправляють, і ті роги вам повідкручую***» (Д. Корній «Зірка для тебе»); 5) природному: «*В Ірини кожен день **на вагу золота**...*» (Г. Вдовиченко «Інші пів'яблука»); «*І **раптом, як грім серед ясного неба**, вимріяне кохання*» (Н. Гурницька «Передчуття»); «*Злата була **на сьомому небі від щастя**...*» (В. Гранецька «Абонентська скринька»); 6) духовному: «*Але – **заради Бога!** – без компліментів*» (І. Роздобудько «Гудзик»); «*Дай-то **Божє**, щоб і надалі в тебе було все добре*» (С. Талан «Купеля»); 7) просторовому: «*А ми їдемо **світ за очі знімати невідомо кого***» (І. Роздобудько «Дві хвилини правди»); 8) часовому: «*Було **прокинеться твоя мати, як і ти, ні світ ні зоря, побіжить до саду***» (С. Талан «Купеля»).

Численними є випадки накладання кодів у ФО як актуалізаторів лінгвокультурної інформації: «*...що **сподівався стати голкою в копиці сіна***» (І. Роздобудько «Гудзик»); «*Згоден, що твоя **посада приносить мені шматок хліба на стіл, що вона купує мамі відпочинок на Мальдівах**...*» (С. Талан «Купеля»).

Отже, фразеологічні одиниці на глибинному семантичному рівні відображають стереотипні, еталонні уявлення про українські традиції, людину в усій сукупності її фізичних, психічних, моральних та соціальних ознак. Перспективи подальших досліджень убачаємо в ґрунтовному вивченні особливостей кодування культури у фразеологічній вербалізації щемливого сьогодення на сторінках української жіночої прози.

Список літератури

1. Ковшова М.Л. Анализ фразеологизмов и коды культуры / М.Л. Ковшова // Известия РАН. – Серия литературы и языка. – 2008. – Т.67. – № 2. – С. 60–65.
2. Левченко О.М. Етнолінгвістика та лінгвокультурологія: специфіка об'єкта й завдань / О. М. Левченко // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – №787. – Серія : Філологія. – Вип.52. – Харків : Вид-цтво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. – С.12–16.
3. Савченко Л.В. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови : етимологічний та етнолінгвістичний аспекти : монографія / Л.В. Савченко. – Сімферополь : Доля, 2013. – 600 с.
4. Телия В.Н. Первоочередные задачи и методологические проблемы исследования фразеологического состава языка в контексте культуры / В.Н. Телия // Фразеология в контексте культуры. – М. : Языки русской культуры. – С. 13 – 25.

Дарина Бідюк

*Навчально-науковий юридичний інститут
Національного авіаційного університету (Київ)*

ЮРИДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ: ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ

У статті здійснюємо опис юридичної термінологічної системи, поділяємо мовні одиниці з юридичної сфери на термінологічні групи, виокремлюємо суржик як основну проблему юридичної термінології, наголошуємо на важливості дослідження юридичної термінології сучасної лінгвістики.

Ключові слова: юридична термінологія, термінологічна система, лінгвістика, неологізми, неосемантизми, запозичення, інтернаціоналізми, суржик.

Article description carry legal terminology system, share linguistic units from the legal sphere on terminology group, identifies the basic problem of legal terminology studies emphasize the importance of the legal terminology of modern linguistics.

Keywords: legal terminology, legal system, linguistics, neologisms, neosemantysmy, borrowing, internationalism.

Однією з найдавніших сфер термінологічної лексики української мови є термінологія юридичної сфери, початок функціонування якої сягає ще тих часів, коли право уособлювалось у формі традицій та звичаїв. Найактивніший розвиток юридичної науки припадає на 20-те століття, що зумовлює собою зростання юридичної термінології. Варто зауважити, що юридичні терміни розширюють сферу свого використання не тільки у професійному середовищі, а й в інших сферах мовної комунікації.

Важливість дослідження проблематики юридичної термінології полягає у тому, що вона виступає у ролі однієї з найбільш значущих галузевих термінологічних систем, що викликає значний попит на неї. Глибина вивчення

юридичної термінології важлива і для суспільства, адже саме це свідчить про рівень розвитку держави.

Для того аби розширити свої знання про юридичні терміни, потрібно детальніше вивчити їхнє походження. У юридичній сфері, як і в лінгвістиці взагалі, мовні одиниці поділяють на чотири групи: неологізми, неосемантизми, запозичення та інтернаціоналізми – кожна з них має свої специфічні аспекти творення термінів [3, с. 225].

1. Неосемантизми – це загальновживані і широковідомі лексичні одиниці рідної мови, яким надали статус термінів. У 20 столітті таке запозичення частіше за все було від дисциплін, які розвивалися найшвидше, таких як фізика, математика, біологія та ін.. Неосемантизми,